

Plānā brošūra ar varbūt apdzeltējušām lapām, kas daudziem atrodas kādā atvilknē vai uz plaukta kopš iesvētībām ir bijis savā laikā aprakstīts kā 'luterisma mirdzošais dārgakmens'. Šī nelielā grāmatiņa, Mārtiņa Lutera 'Mazais Katehisms' ietver vienkāršas, bet dziļnozīmīgas pamācības par visu uz kā balstām savu dzīvi kā luterāņu kristieši. No desmit baušļiem, līdz ticības apliecībai, Tēvreizei un pamācībai par sakramentiem (Lutera oriģinālā versijā tikai kristības un Svētais Vakarēdiens, kaut gan vēlāk, Lutera mācību garā tika pievienota "atslēgu jeb bikts" sakraments) - te ir rokas grāmata ikdienas dzīvei.

Mazā grāmatiņa tapa neilgi pēc tam, kad Mārtiņš Luters kļuva tēvs.

Ņemot vērā jauno dzīves pagrieziena punktu, Luteram acīmredzot pacēlās virkne jautājumu par to, ko viņš, tagad teologs, un tēvs, lai ieliek sava bērna šūpulī. Ko mācīt un kā lai pasniegtu nepieciešamos ticības pamatus saviem bērniem un citiem ar kuriem bērniņa ikdienas dzīve savīsies kopā? Lutera gadījumā tur vajadzēja pieskaitīt audžu bērnus un visu kalpu saimi, kas arī piederēja pie ģimenes. Esot apzinīgs vecāks, viņa mērķis bija nodrošināt godīgus, dievbijīgus dzīves pamatus sev uzticētiem ģimenes locekļiem. Vēstulēs, kas saglabājušās no Lutera sarakstes ar saviem bērniem liecina par lielu mīlestību un gādību, ko viņš izjuta pret viņiem.

Visticamāk Mazā katķisma mācību izveidojums balstījās uz Viduslaiku pedagoģiju, - formālā sengrieķu mācīšanas metode: meistarim prasa jautājumu, tas atbild. Tomēr tas, ka Mazā katķisma parādīšanās sakrīt ar ģimenes svētību ir arī atstājis savas zīmes. Lai arī tā varētu būt patīkama sakrītība, bet kurš katrs, kas savā laikā nodarbojies ar maziem bērniem sapratīs, kāpēc Lutera būtu lietojis šo pieeju - "Kas tas ir?" "Kāpēc?", jautājumi kādus viņš noteikti dzirdēja no sava pirmā dēla, trīsgadīgo Anstīša, kurš drošvien skrēja ap viņa kājām rakstīšanas laikā. Pie tam, lai padarītu grāmatas lasīšanu vieglāk pieejamāku, katrai daļai bija piemērota ilustrācija, ko ģimenes galva varēja lietot kā palīglīdzekli satura atminēšanai tiem, kas vēl nebija iemācījušies lasīt.

Laika tecējumā, ilustrācijas ir pazudušas, un mūsu, latviešu valodas izdevumā ir kaut kādā brīdī iztaisītas zināmas revīzijas, kā dēļ saturam ko mēs pazīstam trūkst daļas no tā, ko Lutera bija toreiz rakstījis. Mazais Katķisms tomēr paliek viens no mūsu konfesijas noteicošiem elementiem. Pat turpat pieci simts gadus pēc rakstīšanas liela daļa satura ir tik pat lietderīga mums, cik toreiz, vai esam jaunieši, vecāki, sirmgalvji.

Luteram īpaši svarīga bija prāta un dvēseles savienošana. Viņš pats piekopa vērā ņemamu garīgu disciplīnu ikdienā ar lūgšanu, meditāciju un Bībeles lasīšanu. Tā, tuvu pie Mazā Katķisma beigām atrodas neliela pamācība par to kā ikdienas gaitas iesākt un noslēgt izlūdzot Dieva svētību un vadību. Ar vienkāršo, nepārspīlēto rīta un vakara lūgšanu viņš dara skaidru, ka viss, kas notiek mūsu dzīvē ir Dieva ziņā. Racionālisma laikmetā, ap 18.g.s., šī Mazā katķisma daļa tika izņemta, bet tagad tā ir atlikta savā vietā apliecinot tās nozīmi kā neatņemama sastāvdaļa kristieša dzīves pamatiem, kā Lutera to izprata.

Rīta un vakara svētīšanas tekstā ir trīs elementi, ko Lutera pieminējis acīmredzot pieņemot, ka katrs tās zinās no galvas: apustuļu ticības apliecība, Tēvreize un rīta vai vakara lūgšanas teksti. Pat šodien zinām, kāda ir vērtība tam, ko iemācamies no galvas – tas paliek dzīvs, kā neizdzēšama sastāvdaļa no tā, kā piedzīvojam pasauli un sevi.

Varbūt te būs kaut kas, kas varētu palīdzēt Jums ierāmēt savu dienu. . .

Rīta un vakara lūgšanas
"Kā ģimenes galvai būtu jānāc saimei pateikt rīta un vakara lūgšanas"

Rīta lūgšana

No rīta, tikko no gultas piecēlies, nosvētī sevi ar svēto krusta zīmi [*pārmet sev krustu*] un saki:

"Dieva Tēva, Dēla un Svētā Gara vārdā. Āmen."

Tad, vai nu ceļos nometies, vai kājās stāvot, noskaiti Apustuļu ticības apliecību un Tēvreizi. Ja vēlies, var arī noskaitīt šo lūgšanu:

"Es Tev pateicos, mans debesu Tēvs, caur Jēzu Kristu Tavu mīļo Dēlu,
ka Tu esi mani pasargājis šajā naktī no visa ļauna un bīstama,
un es Tevi lūdzu, lai Tu mani sargā arī šodien no grēka un ļaunumu,
lai mana dzīve un darbs būtu Tev tīkami.

Tavās rokās es nododu sevi, - miesu un dvēseli un visu, kas ir mans.

Tavs svētais eņģelis lai ir ar mani,
ka ļaunajam nebūtu nekādas varas pār mani. Āmen.

Un pēc tam, dodies pie darba ar prieku varbūt nodziedājis kādu dziesmu, vai to, ko tu bijībā izjūti kā vēlamu.

Vakara lūgšana

Vakarā, kad dodies uz gultu, nosvētī sevi ar svēto krusta zīmi [*pārmet sev krustu*] un saki:

"Dieva Tēva, Dēla un Svētā Gara gādībā. Āmen."

Tad, vai nu ceļos nometies, vai kājās stāvot, noskaiti Apustuļu ticības apliecību un Tēvreizi. Ja vēlies, var arī noskaitīt šo lūgšanu:

"Es Tev patiecos, mans debesu Tēvs caur Jēzu Kristu, Tavu mīļo Dēlu,
ka Tu šodien esi mani žēlīgi sargājis, un es Tevi lūdzu,
piedod visus manus grēkus, kur esmu nepareizi rīkojies
un savā žēlastībā sargā mani šajā naktī.

Tavās rokās es nododu sevi, - miesu, dvēseli, un visu, kas ir mans.

Tavs svētais eņģelis lai ir ar mani,
ka ļaunajam nebūtu nekādas varas pār mani. Āmen.

Pēc tam, dodies miegā bez kavēšanas, un ar līksmu sirdi.